

MUNICIPIS CATALANS I L'AGENDA CLIMÀTICA DE LA UNIÓ EUROPEA: REPTES I OPORTUNITATS EN EL MARC DE L'EMERGÈNCIA CLIMÀTICA

Resum

La Unió Europea (UE) s'ha posicionat com a líder mundial en accions climàtiques mitjançant iniciatives com el Pacte Verd Europeu, la Llei climàtica de la UE i els seus compromisos en el marc de la Convenció marc de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic (CMNUCC). No obstant això, els municipis catalans s'enfronten a reptes importants per accedir al finançament de la UE, navegar per estructures de govern complexes i implementar polítiques que ajudin a fer front a l'emergència climàtica de manera eficaç. Malgrat aquests obstacles, hi ha oportunitats substancials per als governs locals d'influir en la política climàtica de la UE, assegurar el finançament i promoure la innovació sostenible. Aquest informe de polítiques analitza aquests reptes i oportunitats amb l'objectiu de maximitzar el paper dels municipis catalans a l'agenda climàtica de la UE.

1. Introducció

Deu anys després de l'adopció de les agendes globals, la seva implementació s'enfronta a reptes crítics. En matèria climàtica, Europa és la regió on l'escalfament global avança més ràpidament, amb temperatures creixents, elevació del nivell del mar i fenòmens extrems cada cop més freqüents. Tanmateix, els impactes no són homogenis: depenen de la ubicació geogràfica, de les condicions socioeconòmiques i, sobretot, de la capacitat de respondre dels governs.

L'emergència climàtica es va fer evident a la darrera Conferència de les parts (COP, per les sigles en anglès), on la comunitat científica va confirmar que el límit d'1,5 °C és inassolible sota les tendències actuals. A més, la manca de compromís amb el finançament continua sent un obstacle: els 300.000 milions de dòlars anuals previstos fins a 2035 són insuficients en comparació amb els 1.3 bilions necessaris per afrontar els efectes del canvi climàtic, tal com han reclamat els països del sud global i diverses xarxes de ciutats¹. Girs geopolítics com la nova retirada dels Estats Units de l'Acord de París amb l'entrada del nou president Donald Trump destaquen la incertesa que enfronten els esforços internacionals per frenar el canvi climàtic. Tanmateix, els governs locals són cada cop més reconeguts com a actors clau per resoldre aquest problema: la COP28 en va reconèixer explícitament el seu paper i va

aprofundir en l'enfocament de la governança multinivell, que va aplanar el camí cap a la col·laboració entre governs locals i nacionals i les organitzacions internacionals. Els governs locals, que gestionen el 68%² i mobilitzen el 69%³ de les inversions públiques en clima, es troben a la primera línia dels esforços d'adaptació i mitigació, i superen àmpliament els seus governs centrals. A més, més del 70% de les polítiques climàtiques i el 90% dels esforços d'adaptació climàtica es duen a terme a nivell local⁴. Per cada 10 euros invertits en polítiques mediambientals, les ciutats en destinen 8⁵.

Sovint, els governs locals van per davant dels nacionals, i milers d'ells han desenvolupat plans integrats⁶ de clima i energia, protecció de la biodiversitat, mobilitat urbana sostenible i economia circular, com els Plans d'Energia Sostenible i Clima, els *Local Green Deals* o els *Climate City Contracts*⁷. Això ressalta la importància de l'acció local en el marc de l'agenda climàtica global i en la implementació de les polítiques de la UE i de la CMNUCC.

2. L'agenda climàtica de la Unió Europea

La UE exerceix un paper crucial en la governança climàtica global, i ha alineat les seves polítiques amb els objectius de la CMNUCC. El Pacte Verd Europeu, adoptat el 2019, és el full de ruta de la UE per assolir la neutralitat climàtica el 2050, amb un objectiu intermedi de reducció del 55% de les emissions per al 2030. La Llei del Clima de la UE proporciona un marc legal per a aquests objectius, i en garanteix la integració en les polítiques nacionals i locals. Tant el Pacte Verd com la Llei del Clima reconeixen el paper fonamental dels governs locals i regionals en la implementació d'aquestes fites, atesos el seu lideratge en l'acció climàtica i la gestió d'inversions clau.

Tanmateix, l'evolució del panorama polític dins de la UE planteja tant desafiaments com oportunitats per als municipis que volen comprometre's amb aquests marcs de manera efectiva.

2.1 Barreres polítiques i institucionals

L'aplicació del Pacte Verd Europeu, l'estratègia clau de la UE cap a la neutralitat climàtica, s'enfronta a un panorama polític cada cop més advers. Les recents eleccions al Parlament Europeu han donat lloc a un equilibri de forces menys favorable a l'agenda climàtica, amb una creixent oposició de grups de dreta i un bloc progressista fragmentat⁸. Aquesta situació ha debilitat l'ambició en la descarbonització i ha posat en dubte mesures fonamentals, com l'eliminació

progressiva dels combustibles fòssils, a causa de les pressions relacionades amb la competitivitat econòmica i les tensions geopolítiques, com assenyala l'informe Draghi⁹.

Un dels retrocessos més evidents és l'ajornament d'un any de l'aplicació de la llei de 2023 contra la desforestació, proposat l'octubre de 2024 per la presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der Leyen¹⁰. Aquesta normativa, que pretenia combatre la principal causa del canvi climàtic després de la crema de combustibles fòssils, ara afronta incerteses sobre la seva implementació i efectivitat. De manera similar, el retard en la publicació del futur pla de resiliència i adaptació climàtica de la UE ha generat preocupació entre els governs locals i regionals, que exigeixen una estratègia integral per enfortir la resiliència de les ciutats davant els impactes climàtics.

Un altre punt crític és la interacció entre la descarbonització urbana i l'estratègia industrial de la UE. Tot i que la transició cap a una economia verda requereix el desenvolupament de tecnologies netes, la Brúixola de la Competitivitat¹¹, presentada el gener de 2025, ha prioritzat la desregulació i la reestructuració del marc d'ajudes estatals per afavorir indústries intensives en energia, com l'automobilística, la siderúrgica i la petroquímica. Aquesta estratègia corre el risc de perpetuar una economia dependent dels combustibles fòssils i d'allunyar-se dels compromisos del Pacte Verd Europeu.

2.2 Obstacles financers i administratius

El debat sobre el futur pressupost de la UE també ha posat de manifest la manca d'accés directe de les ciutats als fons europeus¹². D'una banda, tant en l'actual Marc Financer Plurianual com en l'anterior, les ciutats han rebut una assignació urbana relativament favorable, per sobre del mínim establert per la UE, i han pogut beneficiar-se de fons de cohesió addicionals (FEDER, Fons de Cohesió, Fons Social Europeu+), amb els quals han implementat mesures ambientals¹³.

D'altra banda, en l'actual Marc Financer Plurianual, la recentralització de la gestió, a través de mecanismes com els fons NextGeneration i el seu Mecanisme de Recuperació i Resiliència, ha dificultat la canalització de recursos cap als governs locals, la qual cosa n'ha limitat la capacitat per implementar polítiques climàtiques eficaces¹⁴. Aquesta dependència del govern central genera inconsistències en l'assignació de fons i alenteix l'acció climàtica local.

Aquesta situació ha estat particularment evident en l'execució del Fons Social per al Clima, una iniciativa clau del Pacte Verd Europeu dotada amb 86.000 milions d'euros per donar suport a les llars vulnerables en la transició ecològica. Un informe recent

de Local Alliance (una coalició que agrupa les organitzacions ACR+, CEMR, Climate Alliance, Energy Cities, Eurocities, FEDARENE, ICLEI Europe i POLIS), que entre altres ha analitzat la situació a Espanya, revela que molts Estats membres han minimitzat la participació dels governs locals en els processos de consulta i presa de decisions en el marc dels seus Plans Socials per al Clima, amb consultes retardades, utilitzades de manera simbòlica o fins i tot ignorades, i diàlegs inadequats¹⁵. Aquesta manca d'inclusió redueix l'efectivitat en la implementació del fons, la qual cosa s'ha considerat una mala gestió.

Així mateix, l'accés als fons climàtics de la UE continua sent un desafiament burocràtic, ja que els municipis han de navegar per processos de sol·licitud complexos i complir amb criteris d'elegibilitat estrictes. Molts governs locals manquen de la capacitat administrativa per gestionar aquests procediments de manera efectiva. A través de la Brúixola, la UE s'ha proposat simplificar la legislació i la burocràcia europees, amb tendències cap a la desregulació, per assolir una major competitivitat econòmica i empresarial. Tot i que la mesura estava pensada principalment per facilitar l'accés als fons al sector privat, també podria tenir efectes per als governs locals i regionals.

No obstant això, la simplificació dels requisits d'informació prevista podria tenir un efecte negatiu en el compliment dels objectius polítics de la UE, especialment els socials i ambientals, així com en els mecanismes d'auditoria¹⁶.

En aquest context, el Paquet Òmnibus, que la Comissió Europea presentarà el 26 de febrer, genera preocupacions addicionals. Entre les seves modificacions destaca la revisió de la directiva sobre diligència deguda i responsabilitat social empresarial, que podria debilitar encara més els mecanismes de rendició de comptes¹⁷.

A més, si es materialitza la modificació del Mecanisme d'Ajustament en Frontera per Carboni, juntament amb el sistema de comerç d'emissions, es corre el risc de reduir la capacitat dels governs locals per garantir un desenvolupament sostenible i reforçar els drets humans, tant a Europa com a altres regions¹⁸. Aquestes regions, amb les quals els països del nord global tenen una responsabilitat històrica, especialment pel que fa a l'impacte de les pèrdues i danys derivats del canvi climàtic, podrien veure's afectades per la manca de compensació adequada per aquests danys¹⁹. Això també podria augmentar l'opacitat en l'ús dels fons climàtics de la UE, que al seu torn en dificultaria el seguiment i l'assignació efectiva.

2.3 Desafiaments tècnics i administratius en la implementació local

Els municipis sovint tenen dificultats per aconseguir l'experiència tècnica i la capacitat financera necessàries per implementar projectes climàtics a gran escala. La manca

de personal qualificat i de suport institucional dificulta el desplegament efectiu d'iniciatives finançades per la UE.

També existeix una desconexió entre les polítiques industrials de la UE, que prioritzen la innovació en tecnologies netes, i les necessitats de descarbonització locals. Mentre que les polítiques de la UE emfasitzen la transformació verda liderada per la indústria, les ciutats requereixen enfocaments més integrats que abordin tant l'avanç tecnològic com l'adaptació de la infraestructura local a les necessitats canviants de la societat²⁰.

Malgrat el seu paper clau en el finançament de la transició ecològica, la Política de Cohesió es troba amb reptes creixents per garantir que els seus fons arribin de manera efectiva als municipis, especialment en un context de reorientació de recursos i noves prioritats en el pressupost de la UE. Per exemple, entre un 8% i un 16% de la població de la UE pateix pobresa energètica²¹, la qual cosa requereix respostes integrades. Aquesta problemàtica no es pot abordar únicament amb la millora de l'eficiència energètica en els edificis (un dels indicadors de la pobresa energètica), sinó que cal prendre mesures addicionals com frenar l'augment dels preus de l'energia, proporcionar subsidis directes a les persones més necessitades i, a més, millorar l'educació i la creació d'ocupació, que tenen un impacte directe en la pobresa energètica.

En conclusió, la justícia ambiental és fonamental per a la implementació del Pacte Verd Europeu, ja que aborda les desigualtats socials i les disparitats territorials que poden sorgir en el procés de transició cap a una economia més sostenible. Els plans d'adaptació i mitigació, tot i ser essencials, no són suficients per si sols. És necessari integrar mesures que garanteixin que la transició climàtica sigui inclusiva i equitativa, i permetre així que tots els territoris, especialment els més vulnerables, es beneficiïn de les oportunitats que ofereix la transformació cap a un futur més verd i just.

3. Conclusió: oportunitats per als governs locals catalans

En comparació amb la resta d'Estats membres de la UE, a l'Estat espanyol els governs locals assumeixen un nombre significatiu de responsabilitats en matèria climàtica d'acord amb el Pla Nacional d'Adaptació al Canvi Climàtic 2021-2030 i la Llei 7/2021, de 20 de maig, de canvi climàtic i transició energètica²². No se'ls reconeix explícitament com a actors clau en l'àrea de l'energia, tot i que el Pla Nacional Integrat d'Energia i Clima sí que els assigna competències en aquest àmbit. Destaca també el paper prioritari que se'ls atorga en la sostenibilitat dels edificis, així com en la mobilitat sostenible, on els municipis de més de 50.000 habitants i els territoris

insulars han d'adoptar plans de mobilitat urbana sostenible amb mesures específiques per reduir les emissions del transport, per exemple. En aquest context, la cooperació entre els diferents nivells de govern s'estableix com a principi rector de la política climàtica espanyola, com ho demostren iniciatives com la Federació Espanyola de Municipis i Províncies i la Xarxa Espanyola de Ciutats pel Clima.

Aquest marc nacional adquireix una rellevància especial a Catalunya, on els governs locals han de respondre a desafiaments climàtics específics com la desertificació, l'escassetat d'aigua i l'augment de fenòmens extrems com inundacions i onades de calor. Aquestes amenaces exigeixen enfocaments coordinats i innovadors que permetin una transició ecològica adaptada a les particularitats del territori català.

3.1 Enfortiment de la governança multinivell i els partenariats

L'enfortiment de la governança multinivell és clau per adaptar les polítiques de la UE a les necessitats específiques de les ciutats. En un context on l'emergència climàtica exigeix una major ambició, es preveu que el 2025 els països revisin les seves contribucions determinades a nivell nacional en el marc de l'Acord de París²³. Aquesta situació obre una finestra d'oportunitat perquè els municipis catalans fomentin els partenariats, reforcin la seva participació en les negociacions climàtiques, tant a nivell nacional com de la UE, i defensin compromisos més sòlids amb l'acció climàtica local. D'altra banda, una de les principals demandes dels governs locals és l'accés directe als fons europeus, la qual cosa permetria evitar la dependència dels governs nacionals i reduir els impactes de possibles desajustos polítics entre els diferents nivells de govern. Propostes com la creació d'acords financers directes entre la UE i els municipis poden contribuir que els fons arribin de manera més eficient als projectes locals. A més, és fonamental establir mecanismes de salvaguarda que assegurin que, en cas que els governs nacionals no compleixin amb la legislació de la UE, els fons europeus no es perdin per a la resta d'Administracions d'aquests Estats²⁴.

També caldrà seguir de prop com la institucionalització del mecanisme CHAMP²⁵ en el marc de la CMNUCC contribueix a millorar les relacions multinivell entorn de l'agenda climàtica. Aquest mecanisme pot oferir aprenentatges clau no només per enfortir la governança en matèria de canvi climàtic, sinó també per a altres agendes interconnectades, com els Objectius de Desenvolupament Sostenible i les migracions, que estan estretament vinculades a la transició ecològica i requereixen enfocaments de cooperació multinivell més sòlids.

Els municipis catalans poden tenir un paper més actiu en la formulació de la política climàtica de la UE a través de la seva participació en xarxes com Eurocities, ICLEI,

C40 i el CMRE²⁶. Aquestes plataformes no només ofereixen espais per influir en els debats polítics, sinó que també permeten defensar un major reconeixement del paper dels governs locals en la implementació dels compromisos climàtics nacionals, europeus i internacionals.

3.2 Estratègies de finançament i inversió directes, i accés a programes d'intercanvi, capacitat i incidència: el rol de la Política de Cohesió

A més d'assegurar una governança multinivell sòlida que inclogui els recursos humans, tècnics i financers necessaris per a l'acció municipal, diversos mecanismes de finançament de la UE estan disponibles per donar suport a les iniciatives climàtiques municipals. El Mecanisme de Transició Justa, Horizon Europa i el programa LIFE proporcionen recursos per a l'adaptació climàtica, l'eficiència energètica i projectes de mobilitat sostenible. Iniciatives com el Pacte dels Alcaldes per al Clima i l'Energia (amb els seus 12.000 signataris) i la Missió de la UE: Ciutats Intel·ligents i Neutres en Clima donen suport a les autoritats locals i regionals en els seus esforços climàtics, com també les inversions territorials integrades (ITI), les accions de desenvolupament local participatiu (CLLD, en anglès), les estratègies RIS3 i RIS4, els programes Interreg i la iniciativa *Green Deal Going Local* del Comitè de les Regions.

Aquests programes busquen garantir que el Pacte Verd Europeu s'implementi de manera efectiva a nivell local i regional. A través d'accés a capacitat i intercanvis, finançament i accions d'incidència política, animen els municipis a comprometre's amb la reducció d'emissions, construir resiliència climàtica i implementar solucions innovadores, alineant així les accions locals amb els objectius climàtics nacionals i de la UE. A més, és fonamental que els programes europeus permetin i fomentin la participació activa dels governs locals en programes de recerca i innovació²⁷, garantint així que la innovació es promogui a nivell local, s'adapti a les necessitats específiques de cada territori i contribueixi a un millor seguiment i a avaluacions de riscos climàtics més completes.

Davant de la finalització del NextGeneration, els municipis catalans han de redirigir el seu enfocament cap a altres fons europeus, ja sigui a través dels fons estructurals o els fons competitiu gestionats directament per Brussel·les. En comprometre's de manera proactiva amb aquestes oportunitats de finançament, els municipis catalans poden assegurar suport financer per a l'acció climàtica i posicionar-se com a actors clau en els esforços de sostenibilitat de la UE.

A més, la Política de Cohesió de la UE representa una oportunitat clau per als governs locals i regionals, però és necessari defensar-ne la plena integració en un moment

en què se n'està replantejant àmpliament la configuració. Una Política de Cohesió forta pot assegurar una transformació estructural i basada en el lloc, que abasti tots els sectors i tots els territoris, assegurui una provisió de serveis públics per a totes les comunitats, promogui la convergència i redueixi les desigualtats territorials. En particular, pot ajudar a promoure un enfocament integrat que alineï les polítiques industrials de la UE amb les necessitats locals de descarbonització i adaptació.

3.3 Conclusions finals

Malgrat els reptes actuals a l'agenda climàtica europea i global, el 2025 ofereix múltiples oportunitats per situar els governs locals al centre de l'acció climàtica i la justícia ambiental. Fòrums internacionals com la COP30 a Belém, juntament amb les negociacions sobre finances climàtiques i tractats ambientals clau, ofereixen espais estratègics perquè els municipis catalans i europeus reforcin el seu paper en la transició ecològica.

A més, una sèrie d'esdeveniments internacionals marcaran l'agenda de sostenibilitat aquest any, entre els quals es troben la Conferència de l'ONU sobre els Oceans, la Cimera sobre Finances per al Desenvolupament, el Fòrum Mundial sobre Desenvolupament Social, les sessions reactivades de l'Assemblea de l'ONU-Hàbitat i de la COP16 de Biodiversitat, i la conclusió del Tractat Global sobre Plàstics²⁸. Caldrà veure fins a quin punt aquests fòrums contribuiran a mantenir l'impuls global cap a una transició ecològica justa i inclusiva.

Els municipis catalans tenen la capacitat de reforçar la seva presència en aquests espais i contribuir a una agenda climàtica que prioritzi l'equitat territorial, la resiliència i el benestar de totes les persones. A nivell europeu, caldrà estar atentes als propers desenvolupaments polítics de la UE i als equilibris entre la competitivitat econòmica, d'una banda, i la descarbonització i la igualtat social i territorial, d'altra banda, per tal de garantir una transició justa i equitativa per a totes les comunitats. En aquest context, el lideratge local i la cooperació multinivell seran essencials per tancar la bretxa entre les ambicions globals i les necessitats concretes dels territoris. Aconseguir mecanismes de finançament directe de la UE, aprofitar al màxim els fons i programes europeus disponibles, adoptar enfocaments més ambiciosos que els de la UE i reforçar la pròpia veu dins de les xarxes europees i globals, augmentant la seva influència i capacitat de decisió en el marc de l'acció climàtica, serà crucial per contribuir de manera significativa a una Europa més verda, justa i resilient, impulsant el desenvolupament local i assegurant un futur sostenible per a les seves comunitats.

Barcelona, 9 de febrer de 2025

-
- ¹ ICLEI, “ICLEI Leaders COP29 Outcome Statement”, 2 de desembre de 2024 (accés el 8 de febrer de 2025), <https://iclei.org/news/iclei-leaders-cop29-outcome-statement/>.
- ² CMRE, “CEMR at COP29”, 22 de novembre de 2024 (accés el 8 de febrer de 2025), <https://ccre-cemr.org/impactgoal-climate/cemr-at-cop29>.
- ³ OCDE, “Tracking subnational government climate expenditure”, 2023 (accés el 8 de febrer de 2025), <https://www.oecd.org/en/about/projects/tracking-subnational-government-climate-expenditure.html>.
- ⁴ Eurocities, “Empowering cities through the next EU Budget”, octubre de 2024 (accés el 8 de febrer de 2025), <https://eurocities.eu/resources/empowering-cities-through-the-next-eu-budget/>.
- ⁵ Comitè Europeu de les Regions (CdR), *EU annual report 2024. The state of regions and cities*, octubre de 2024 (accés el 8 de febrer de 2025), <https://cor.europa.eu/sites/default/files/2024-09/Report-state-regions-and-cities-EN.pdf>.
- ⁶ ICLEI, *Daring Cities 2024: Powering collective action to respond to the climate emergency*, 2025 (accés el 8 de febrer de 2025), https://daringcities.org/wp-content/uploads/2025/01/Daring-Cities-2024-Report.pdf?_gl=1*yuls3l*_ga*NjY5OTM4NDguMTczMTc1NDg2OA..*_ga_MYJQ7ZV11V*MTczNzc5MTI0M4y4yLjEuMTczNzc5MzI2Ny4zOS4wLjU4MjQ3ODIzMQ.
- ⁷ Local Alliance. *Local Alliance Position Paper on the Next Multiannual Financial Framework: A grounded EU budget: Investing in Europe, our local communities and citizens for a competitive, resilient and fair future*, gener de 2025 (accés el 8 de febrer de 2025), https://iclei-europe.org/fileadmin/templates/iclei-europe/lib/resources/tools/push_resource_file.php?uid=KgAkA0Dk.
- ⁸ Marta Galceran-Vercher i Ricardo Martínez Arias, *EU Elections Impact on Local and Regional Governments. Report for the Council of European Municipalities and Regions*, octubre de 2024 (accés el 8 de febrer de 2025), https://ccre-cemr.org/wp-content/uploads/2024/11/FINAL-REPORT_EU-Elections-impact-on-Local-and-Regional-Governments.pdf.
- ⁹ Federació de Municipis de Catalunya, *Perspectives per als governs locals de l’informe Draghi*, 30 de desembre de 2025 (accés el 8 de febrer de 2025), <https://www.fmc.cat/documents/42409/doc/Policy%20Brief%20%20-%20Informe%20Draghi.Final.30.12.2024.pdf>.
- ¹⁰ Comissió Europea, “Application of EUDR Regulation on deforestation-free products delayed until December 2025”, 12 de desembre de 2025 (accés el 8 de febrer de 2025), <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/news/application-eudr-regulation-deforestation-free-products-delayed-until-december-2025>.
- ¹¹ Comissió Europea, *Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions A Competitiveness Compass for the EU, COM(2025) 30 final*, 29 de gener de 2025 (accés el 8 de febrer de 2025), https://commission.europa.eu/document/download/10017eb1-4722-4333-add2-e0ed18105a34_en.
- ¹² ICLEI, *Local Alliance outlines recommendations for the next EU budget*, 23 de gener de 2025 (accés el 8 de febrer de 2025), https://iclei-europe.org/news/?Local_Alliance_outlines_recommendations_for_the_next_EU_budget_&newsID=Kwlpp79c.
- ¹³ Eurocities, *Outlook on the urban dimension of cohesion policy. Mapping the impact of cohesion policy in urban areas through the lenses of EU cities*, octubre de 2024 (accés el 8 de febrer de 2025), https://eurocities.eu/wp-content/uploads/2024/07/Eurocities-report_Outlook-on-the-urban-dimension-of-cohesion-policy_100724.pdf.
- ¹⁴ Eurocities, “Empowering cities through the next EU Budget”.
- ¹⁵ Local Alliance, *From Policy to Action: Unlocking the Potential of Local and Regional Governments in the Social Climate Fund*, desembre de 2024 (accés el 8 de febrer de 2025), https://www.climatealliance.org/fileadmin/Inhalte/5_Newsroom/2024_News/2024-12-11_Local-Alliance-SCF-Briefing.pdf.
- ¹⁶ Follow The Money, “EU is failing to slash red tape, despite its promises”, 7 d’octubre de 2024 (accés el 8 de febrer de 2025), <https://www.ftm.eu/articles/less-eu-bureaucracy-promise-unfeasible>.
- ¹⁷ Juan Hernández Zubizarreta, Erika González i Pedro Ramiro, “Diligencia debida, cuando la unilateralidad se vuelve la norma”, *El Salto Diario*, 17 de març de 2021 (accés el 8 de febrer de 2025),

<https://www.elsaltodiario.com/derechos-humanos/impunidad-corporaciones-ong-parlamento-europeo-diligencia-debida-cuando-unilateralidad-vuelve-norma>.

¹⁸ Tom Kucharz, “Making Europe Competitive Again: Ursula von der Leyen quema su propio Pacto Verde”, El Salto Diario, 1 de febrer de 2025 (accés el 8 de febrer de 2025),

<https://www.elsaltodiario.com/analisi/making-europe-competitive-again-ursula-von-der-leyen-quema-propio-pacto-verde>.

¹⁹ Ciutats i Governos Locals Units, *Loss and Damage seen from the local perspective. Call to Deliver an efficient Local and Subnational Loss and Damage Response*, novembre de 2024 (accés el 8 de febrer de 2025), https://uclg.org/wp-content/uploads/2024/11/Final_18_nov-LD-LGMA-Call-to-Action-on-Loss-and-Damage-1.pdf.

²⁰ Eurocities, *For an ambitious EU Framework on Climate Adaptation and Resilience*, desembre de 2024 (accés el 8 de febrer de 2025), <https://eurocities.eu/wp-content/uploads/2024/12/Eurocities-Adaptation-Policy-Paper-2024.pdf>.

²¹ Comissió Europea – Joint Research Centre, *Who’s energy poor in the EU? It’s more complex than it seems*, 25 de setembre de 2024 (accés el 8 de febrer de 2025), https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/whos-energy-poor-eu-its-more-complex-it-seems-2024-09-25_en?pk_source=ec_newsroom&pk_medium=email&pk_campaign=jrc_newsletter_october_2024.

²² Robert Kastelein, *Role of local governments in EU member states’ climate policy and legislation*. *npj Clim. Action* 3, 92 (2024), <https://www.nature.com/articles/s44168-024-00177-3>.

²³ Marta Galceran-Vercher i Ricardo Martínez Arias, *EU Elections Impact on Local and Regional Governments*.

²⁴ Local Alliance. *Local Alliance Position Paper on the Next Multiannual Financial Framework: A grounded EU budget: Investing in Europe, our local communities and citizens for a competitive, resilient and fair future*.

²⁵ ICLEI, “CHAMP: Coalition for High Ambition Multilevel Partnership for Climate Action” (accés el 8 de febrer de 2025), <https://iclei.org/champ/>.

²⁶ Eurocities, “Empowering cities through the next EU Budget”.

²⁷ Eurocities, “Cities as key partners in EU research and innovation plans”, novembre de 2024 (accés el 8 de febrer de 2025), <https://eurocities.eu/resources/cities-as-key-partners-in-eu-research-and-innovation-plans/>.

²⁸ Yunus Arikan, “Global sustainability agendas: 10 things we’re watching for in 2025”, ICLEI, 22 de gener de 2025 (accés el 8 de febrer de 2025), <https://talkofthecities.iclei.org/global-sustainability-agendas-10-things-were-watching-for-in-2025/>.